

DE STRIJD OM HET KONING ALBERT I PARK NA DE SLUITING VAN HET ZUIDSTATION (1928-1970)

De discussie over een eventuele afbraak van de fly-over van de E17 afrit uit de jaren 70 bracht het Koning Albert I - park, Zuidpark in de volksmond, weer sterk in de belangstelling. Ook de geplande aanleg van tramlijn 7 langs of door het park, maakt het relevant om dieper in te gaan op de geschiedenis van dit gebied.

Ooit was dit overstromingsgebied van de Oude Schelde, dat de Muinkmeersen zoals dit gebied destijds heette, ongeschikt maakte voor permanente bewoning. Van 1837 tot 1928 werd een deel van het terrein gebruikt als spoorwegterrein. Na de sluiting van het Zuidstation, werd het terrein in de daarop volgende veertig jaar door verschillende maatschappelijke groepen geclaimd als recreatieruimte. Het terrein bleef tot de jaren 70 grotendeels onbebouwd, met uitzondering van enkele gebouwen aan de kant van de stad en één bijzonder gebouw halverwege: het Chalet du Sud.

Dit artikel focust op de ontwikkelingen in de periode tussen 1928 bij de sluiting van het station en 1970. Op basis van uittreksels uit de heftige debatten in de gemeenteraad, wordt de “sociale strijd” rond het gebruik van die terreinen geschetst. Talrijke citaten uit deze woordenstrijd geven een levendig beeld van de standenretoriek van de toenmalige politieke partijen.

De Zuid na WO I

Op zaterdag 6 oktober 1928, na het vertrek van de laatste trein naar Zottegem, sluit het station Gent-Zuid voor altijd haar deuren. De bouw van het Sint-Pietersstation in het kader van de Wereldtentoonstelling van 1913 brengt de neergang van het stadsstation met zich mee, niettegenstaande dat De Gentenaar al sedert de opening in 1912 zich smalend uitlaat over “Sint-Pietersbuiten”. Maar omdat steeds minder treinen het stadsstation van Gent-Zuid aandoen, schaft de NMBS het uiteindelijk af.

Het Gentse stadsbestuur kan deze beslissing van de NMBS niet tegenhouden, ondanks de druk van de handelaars die daar hotels, restaurants en cafés uitbaten. Om hen enigszins tegemoet te komen, wordt een esplanade beloofd en o.a. ook een ‘Zuiderpaleis’ annex Handelsbeurs. Men schrijft een architectuurwedstrijd uit voor dit Zuiderpaleis, die gewonnen wordt door de architecten Oscar Van de Voorde en Valentin Vaerwyck. Ondertussen zijn we evenwel aanbeland in het jaar 1932, in volle economische crisis dus. Zoals vandaag, is

Een restant van het Zuidstation (Verz. Guy Beyaert).
Opbreken van de sporen met achteraan midden voetgangersbrug ter hoogte van
de Sint-Lievensdoorgang.

ook toen de stadskas nagenoeg leeg en wordt het ontwerp in een lade opgeborgen.

De sporen worden opgebroken en de stationsgebouwen - een initieel ontwerp van architect Payen uit 1834 en voltooid in 1852 - gesloopt. Met de zuilen van de voorgevel van het oude station wil men aanvankelijk begin 1933 in de esplanade een pergola bouwen met het oog op de komende Floraliën, maar die plannen gaan niet door. Deze kolommen dienen nu sinds 1956 als achtergrond voor het monument ter herinnering aan de oorlogsslachtoffers “De Stad Gent eert haar doden”. Het is een werk van beeldhouwer Georges Vindevogel (1923-1977) en architect Bontinck tot hulde aan de slachtoffers van de twee wereldoorlogen. De ‘Maagd van België’, een beeld van Willem Geefs, dat op de hoofdgevel prijkt, staat vandaag eenzaam in het achterste gedeelte van het park, na een verblijf in de lokalen van de Stadsreinigingsdienst op de St-Lievenslaan en vanaf 1952 in de kelders van het Floraliapaleis.

De Belgische staat is bereid de gronden over te dragen aan de stad Gent. Uiterlijk 30 juni 1929 wordt de stad eigenaar van dit 9ha 75a grote terrein. Voorts gaat Gent in onderhandeling met de (private) trammaatschappij om een intensieve tramdienst tussen de wijk van het afgeschafte station en het Sint-

Pietersstation te laten inrichten. Nog geen 70 jaar later staat er opnieuw een station aan de Zuid, maar nu een bus- en tramstation.

Een “Syndicaat van Initiatief” krijgt ondertussen van de stad de stationsruimte en omgeving ter beschikking om er tentoonstellingen, kermissen, paardenwedstrijden en dergelijke te organiseren. Zo richt de vogelteeltmaatschappij Het Neerhof daar op zaterdag 30 en zondag 31 augustus 1930 een provinciale tentoonstellingswedstrijd voor konijnen behorend tot Belgische rassen in.

Paardenrenbaan op het Zuid.
(verz. A. Verbeke, onbekend fotograaf)

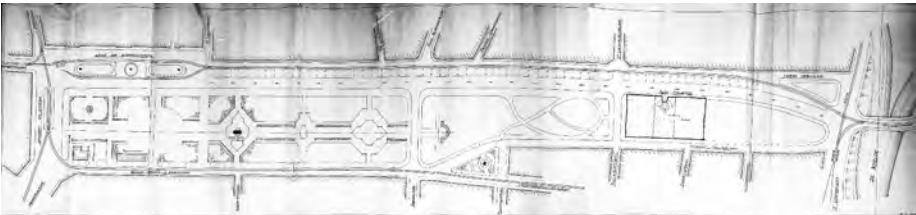
Daarnaast wordt er in de nog overeind gebleven stationshallen zelfs tijdelijk een veemarkt gehouden in afwachting van de ingebruikneming van de overdekte veemarkt op Sint-Macharius. Het slachthuis aldaar was in 1857 gebouwd en verkeerde in een erbarmelijke staat. De gemeenteraad zou op 30 oktober 1933 uiteindelijk beslissen tot de oprichting van een nieuw slachthuis met koel- en vriesdiensten op de plaats van de toenmalige inrichting.

Veemarkt in de oude Zuidstationsgebouwen.
(verz. A. Moreau)

Een eerste tennis- en golfterrein

In 1932 vragen de heren Chapman Gaston, Groot Meerhem, 187, en Schepens Jean, Warnefordstraat, 97, St-Amandsberg, aan het stadsbestuur om een stuk grond (ongeveer 50 bij 100 m) van het voormalige station in huur te bekommen met het doel er zes courts-tennis alsmede een Tom golf in te richten samen met de nodige aanverwante infrastructuur voor toilet-, rust- en schuilplaatsen. De gemeenteraad bespreekt dit verzoek in haar zitting van 12 december 1932. Na onderzoek duidt de gemeenteraad de braakliggende grond ter hoogte van

Inplanting van het golf- en tennisterrein (SAG, PLADS 111-120 & 121-133)

de Raveschootstraat aan voor het toekomstige sportterrein. De huurprijs wordt vastgelegd op 4.000 BEF per jaar en de duur op 15 jaar, beginnend op 1 januari 1933. De huurders krijgen ook het monopolie op tennis-courts en andere balspelen (golf enz.) op andere braakliggende stadsgronden. De stad verbindt er zich toe om een vergoeding te betalen bij verbreking van de huur.

Op die raadszitting tekent raadslid Ferdinand Minnaert (1887-1975), communistisch verkozene, daar bezwaar tegen aan. We laten hem uitgebreid aan het woord in de zo bevlogen taal van die tijd: Er is spraak een deel van de gronden der gewezen Zuidstatie te verhuren om er tennis- en golfpleinen te laten inrichten. Verder kan men zien dat de Stad eene schadevergoeding zal moeten betalen wanneer zij die gronden terug noodig heeft vóór de tien jaar. Ik heb er niets tegen, dat daar speelpleinen ingericht worden, want dit kan ten goede komen aan de neringdoenden van het kwartier, die reeds zoo gevoelig getroffen zijn door het verdwijnen van de Zuidstatie, maar ik meen dat de Stad zich niet moet verbinden, schadevergoeding te zullen betalen aan particulieren die op eigen risico speelpleinen willen inrichten.

Het zullen wel geen werkerskinderen zijn die tennis en golf zullen gaan spelen, maar wel burgerszons. Met het oog echter op de belangen der neringdoenden van het kwartier verzet ik mij niet tegen het verhuren van die gronden, maar wel tegen de gebeurlijke betaling eener schadevergoeding vanwege de Stad.

Wanneer de Stad nu op zeker ogenblik die terreinen zou noodig hebben voor doeleinden van openbaar nut, zou zij een schadevergoeding moeten betalen. Nochtans de menschen die op bootjes wonen langs de Plezante vest, betaalden liggeld en moesten uit hunne woningen om reden van openbaar nut, want de Stad had beslist die bootjes te doen verdwijnen. Er is niemand van het stadsbestuur die het gedacht gehad heeft die menschen een schadevergoeding aan te bieden. Ik ben hier dan opgetreden, opdat die menschen eene vergoeding zouden bekomen. Ik verklaar dus duidelijk, dat ik niet ben tegen het inrichten van die speelpleinen, maar wel tegen het geven van eene vergoeding, wanneer de Stad gronden noodig zou hebben vóór het termijn van verval van het huurkontraakt.

De burgemeester corrigeert Minnaert op het punt dat de bootbewoners van de Blaisantvest niet gedwongen werden te verhuizen zonder enige vergoeding. Enkel wanneer een boot verlaten werd, werd deze krotwoning, want dat waren ze, opgeruimd.

De conclusies van het verslag, inclusief de schadevergoeding, worden door de gemeenteraad aangenomen met 35 stemmen en één onthouding (F. Minnaert). Het golf- en tennisterrein wordt op 25 juni 1933 geopend.

Koning Albert-I park (verz. R. Heughebaert)

Na WO II

Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog wijkt de heer Chapman uit naar het buitenland en interesseert de heer Schepens zich niet meer voor de exploitatie. Hierdoor worden de huurverplichtingen niet meer nagekomen.

Na de oorlog worden de onderhandelingen met deze huurders heraangetvat, wat op niets uitdraait. Uiteindelijk wordt de zaak bij de Rechtbank aanhangig gemaakt.

Publiek speelplein of privaat sportterrein?

In afwachting van een vonnis wordt er uitgebreid gepalaverd over het al dan niet toekennen van een vergunning voor een privaat sportterrein. De heer Huyghe plaatst op de dagorde van de gemeenteraadssitzing van 29 oktober 1945 een voorstel tot oprichting van een speelplein in het Zuidpark. Het raadslid woont in de buurt, met name in de Brusselsepoortstraat 10. Hij stelt dat de kinderen uit den arbeidenden en kleinen burgerstand gedurende de oorlogsjaren, zware en moeilijke tijden hebben doorgebracht. Onze arbeiderskinderen zijn gedurende deze jaren ondervoed, verzwakt geworden, dus juist in de jaren van hun opgroei, van de vorming van het lichaam, wanneer zij kloek en ver-

sterkend voedsel nodig hadden. Met een gezond speelterrein kan dus al heel wat verholpen worden.

Het socialistische raadslid Verspeeten vindt dat Huyghe daar wel wat laat mee voor de dag komt, omdat het college al vóór 1940 brieven van het Socialistisch Centraal Jeugdkomitee had ontvangen met de vraag tot oprichting van speelpleinen in het Albertpark, op de gronden van het oud kerkhof in de De Smetstraat en op die in de Wasstraat. Ook hadden de ‘Socialistische Turnverenigingen van de wijk Rihovelaan’, toen een petitionnement op het ge-touw gezet waarop gansch de bevolking van deze zoo drukbewoonde arbeiderswijk zonder onderscheid van denkwijze, haar handteekening heeft geplaatst voor de oprichting van een speelplein op de braakliggende gronden in de Maïsstraat. In mei 1946 wordt de oprichting van drie speelpleinen (Was-, De Smet- en Dracoenstraat) beslist.

Schepen-Voorzitter Edward Anseele (1902-1981), waarnemend burgemeester tot 1946, stelt in het verlengde van deze interventie voor om nog geen beslissing te nemen over op te richten speelpleinen in Gent. Daar zijn twee redenen toe. Het College had reeds de oprichting van een ‘degelijk’ oorlogsmonument voor gesneuvelde soldaten en weerstanders van WO II besproken en het Zuidpark leek toen de aangewezen plaats om dergelijk monument - bestaande uit een monumentale portiek met crypte - op te richten. Men oordeelt dat als dit monument zou worden verwezenlijkt, er moeilijk in de onmiddellijke omgeving een speelplein voor kinderen kan komen. Dat plein zou het Zuidpark ontsieren.

Er speelt nog een kwestie. Wij moeten vaststellen, zegt Anseele jr, dat het Zuiderpark een prachtige inrij zal uitmaken van de Stad wanneer de verbinding tusschen den autosnelweg en Gent Zuid zal verwezenlijkt zijn over de vroegere, te urbaniseeren, stelplaats voor locomotieven te Ledeberg. Mijn oordeel was en is dat het Zuiderpark ontsierd is geworden door het oprichten van de tennispleinen.

Als gevolg van de aanleg van de snelweg Brussel-Oostende ijvert Gent voor een gemakkelijke aansluiting vanuit de stad op die snelweg.

Aanvankelijk wil het ministerie Gent aansluiting bieden via de Drongensesteenweg. Gent vindt dat te ver uit de buurt van de binnenstad. De stad eist verder het behoud van een tweede toegang, met name langs de Kortrijksesteenweg. De plannen voorzien in het afsluiten van de Kortrijksesteenweg die zou doodlopen op de berm van de autostrade. Gent vraagt daarom een brug over de steenweg, zodat de vroegere weg Gent-Kortrijk behouden blijft. Anseele waarschuwt ervoor dat als dat gebeurt de autosnelweg zo hoog komt te liggen dat het vliegveld van Sint-Denijs-Westrem niet meer voldoet aan de bepalingen van het Internationaal akkoord van Ottawa. De voorspelling van

Anseele is uitgekomen en alleen nog de naam van de locatie ‘The Loop’ en een straatnaam zoals Adolphe Pégoudlaan verwijzen naar waar ooit een vliegveld lag.

Ten slotte is er nog de derde eis van Gent voor de grote aansluiting op de snelweg. Die wenst Gent rechtstreeks vanuit het stadscentrum te krijgen, d.w.z. van de Korenmarkt, langs de Vlaanderenstraat, H. Frère-Orbanlaan, Sint-Lievensbrug en de oude spoorbaan en zo over de spoorweg (met een brug over spoorweg en Schelde). Op dat punt is men er nog niet uit, omdat er niet enkel sprake is van de autosnelweg Oostende-Brussel, maar ook van de snelweg Rijsel-Kortrijk-Gent-Antwerpen-Breda, die zowat ten zuiden van de Schelde de andere snelweg zou kruisen en men niet weet waar de verbinding zou gebeuren. Nadat er voldoende water door de Schelde is gestroomd, vergaderingen zijn belegd en besprekingen gevoerd, wordt in 1971 een deel van het Zuidpark opgeofferd voor de aanleg van die aansluiting met het centrum van Gent. Dat het kan verkeren, zien we vandaag. De opvolgers van Anseeles BSP, nu SP.A, samen met Groen en Open VLD stellen vandaag het voortbestaan van de fly-over in vraag of toch op zijn minst de ongelijkvloerse autowegkruising B401 die aansluit op de afrit van de snelweg ter hoogte van de Sint-Lievensbrug en de Zuidparklaan. Ondanks die onzekerheid start de Vlaamse minister van mobiliteit en openbare werken evenwel midden 2014 met de renovatie van diezelfde fly-over. Er is zoveel betonschade dat het Agentschap Wegen en Verkeer niet langer kan wachten omwille van de verkeersveiligheid. Eerst renoveren en dan verder praten over de afbraak!

Laten we nu eerst terugkeren naar 1950.

Bij vonnis van 10 maart 1950 bekrachtigt de rechtbank van eerste aanleg het vonnis van het Vrederecht van het 2de kanton, d.d. 17 Juni 1948, en worden de huurders, in het bijzonder de voornaamste verweerder, de heer Chapman, veroordeeld om het fel gehavende paviljoen op het speelplein te slopen en de genivelleerde grond ter beschikking van de Stad Gent te stellen.

De rechter heeft evenwel bij de uitspraak laten blijken dat de heer Chapman de sloopingskosten vermoedelijk niet zal kunnen betalen. Hij laat het bijgevolg aan de wijsheid van de Stad Gent over om de suggestie van overname van het puin door een gebeurlijke gebruiker van het terrein in overweging te nemen.

Chalet du Sud

Er duikt een overnemer op in de persoon van Adolphe Renard, Oude Scheldestraat 15, ervaren beheerder van sportattracties — hij is onder meer de exploitant van de “Roller Skating” in het Coliseum, Kuiperskaai en in het Feestpaleis in het Citadelpark (zie afbeelding). Renard dient op 3 augustus

1950 een aanvraag in tot het verbouwen van het chalet op het sportterrein in het Koning Albertpark en is bereid het puin van het paviljoen over te nemen, indien de Stad hem de concessie van de grond voor de wederinrichting van sportattracties wil toezeggen. Hij zal de afsluiting verzorgen en van groene beplanting voorzien. De bouwtekening wordt opgemaakt door architect Vanden Heule (OV 126) uit de Rabotstraat 67, Gent.

De heer Renard zet zijn vraag kracht bij door te laten uitschijnen dat hij vóór

Feestpaleis in het Citadelpark met zijn roller skating baan (verz. Roland Heughebaert)

de oorlog van 1940 de gewezen Secharizaal van het Feestpaleis huurde, waar hij een rolschaatsbaan exploiteerde. De zaal werd bezet door de Duitsers en deze verhuring werd door de Stad verbroken.

De toezegging van de concessie van de grond Gent-Zuid zou dan kunnen gelden als compensatie voor het verlies van de exploitatie van de Secharizaal. Op de gemeenteraadszitting van 16 oktober 1950 wordt het verzoek ingewilligd.

Rollerskaters in de jaren 1950 ter hoogte van de Raveschootstraat/H. Frere-Orbanlaan (verz. N. Tuytens) – Minigolf (verz. P. Dhanens).

De stad sluit een overeenkomst met Adolphe Renard voor de duur van 20 jaar. Zij acht deze termijn nodig om het de exploitant mogelijk te maken de kosten af te schrijven van de ombouw van het in puin vervallen paviljoen tot een nieuw gebouw. De concessieprijs bedraagt minimum 12.000 BEF per jaar of driemaal de vooroorlogse prijs, met toevoeging van de voorwaarde dat deze prijs om het jaar kan worden herzien en aangepast, indien de economische toestand zulks vereist, en de eventuele nieuwe prijs niet minder dan 12.000 BEF per jaar bedraagt.

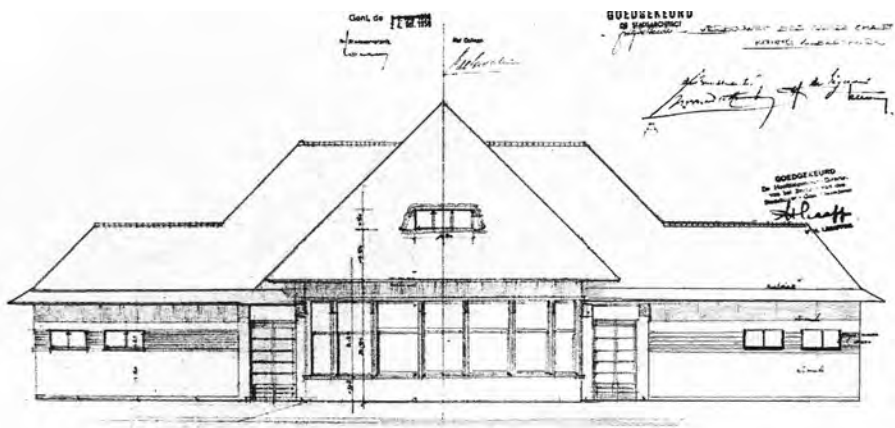
Deze overeenkomst van 16 oktober 1950 is er gekomen ondanks de vele bezwaren van de socialistische en communistische raadsleden die deze locatie uitkozen voor een speelterrein voor de minder goeude kinderen uit de buurt.

Raadslid Armand Verspeeten, socialist, betoogt dat hij niet begrijpt: waarom het College daar niet op ingaat, en vooral niet, waarom Gustaaf Huyghe (CVP raadslid) over de vraag naar speelterreinen niets heeft medegedeeld in de commissie. In dit verband wil ik eraan herinneren dat dhr Huyghe in openbare zitting van de Gemeenteraad van 29 oktober 1945 reeds een voorstel heeft ingediend tot het oprichten van een speelplein voor kinderen in het Zuiderpark. De heer Huyghe ontwikkelde zijn voorstel o.m. als volgt: Ik heb mij de moeite getroost een onderzoek in te stellen op de 4e wijk, wijk St. Anna, in de omtrek van het schone en gezonde Zuiderpark, met zijn mooie omgeving, omringd door openluchtige en geriefelijke burgerswoningen, ja, zelfs een prachtig tennisplein, waar voor Wereldoorlog II de burgerskinderen in deze gezonde omgeving zich konden vermaken”. Wat een schril contrast wanneer men zich enkele meters verwijderd en op de St.-Lievenspoort en andere plaatsen met een dichte bevolking, door arbeiders bewoond, met talrijke kinderen, aan-

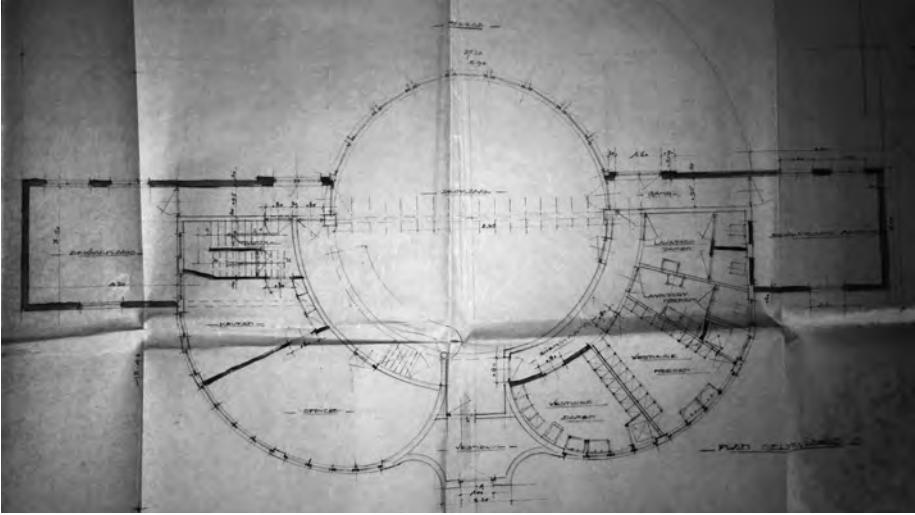
landt. Elf beluiken in één enkele straat, beluiken waar de arbeidersvrouwen en kinderen, in ongezonde voorwaarden, om zo te zeggen samenhokken; waar meestendeels weinig licht en lucht is. Ontegensprekelijk kan de gezondheid van de gedurende de oorlog ondervoede kinderen niet bevorderd worden als zij in deze voorwaarden moeten leven. Daarom, Geachte Collega's, stellen wij aan de Raad voor, een speelplein voor deze kinderen in het Zuiderpark op te richten...

Op de zitting van 16 oktober 1950 wordt de overeenkomst voor de overname van het terrein voor sportattracties ondanks de bovenvermelde interventies met 24 tegen 12 stemmen dan toch goedgekeurd.

Op 24 oktober 1950 keurt de stadsarchitect, Fritz De Boever, de vergunning "Gebouwen 1950, litt. K, nr 21, stadswegen nr. 1965" voor de bouw van een cirkelvormig gebouw met twee zijvleugels goed. Centraal bevindt zich een cirkelvormige drankzaal met aan de westzijde een halfcirkelvormig buitenterras. In de twee zijvleugels treft men aan de ene kant een bewaarplaats aan en ruimte voor twee sanitaire installaties en twee vestiaires, telkens één voor vrouwen en één voor mannen en aan de andere kant opnieuw een bewaarplaats en verder kantoorruimte en keuken. Op de verdieping zijn er een kamer, mansardekamers en een zolder.

Het provinciebestuur keurt op 22 december 1950 het besluit van de gemeenteraad tot verhuring aan Renard Fernand, Oude Scheldestraat 15, goed.

Grondplan van het Chalet du Sud (SAG G12 1950/K/21)

Dat was een streep door de rekening van heel wat kinderen uit de buurt. In het eerste deel van zijn onuitgegeven “Optocht met grijze vlag, Dagboek 1950-1960” laat Daniel Van Ryssel duidelijk de ontgoocheling van zijn leeftijdsgenootjes blijken.

Zaterdag 19 augustus 1950.

Er is sprake van dat de ruïne van de Chalet du Sud zal heropgebouwd worden en dat het terrein dat errond ligt - ons speelplein! - zal omgevormd worden tot een tennisveld, een basketbalplein, een veld waarop minigolf kan worden gespeeld en vooral een openlucht rolschaatspiste, want de man aan wie de hele zaak zal worden verhuurd, Adolphe Renard, is de baas van “Roller Skating” in het Coliseum op de Kuiperskaai.

We zijn blij dat hier zo dichtbij een sportcomplex met zoveel mogelijkheden zal verschijnen... maar de meeste van die sporten zijn niet voor ons bedoeld en er zal ongetwijfeld voor moeten worden betaald om er binnen te komen. Wat het ergste is: het terrein waarop we ongestoord konden knikkeren, voetballen, crossen, verstopperdje spelen en veldslagen uitvechten met de mannen van de Zebrastraat zullen we definitief verliezen.

- En is dat echt waar of is het maar een gerucht?

- Neenee, het is echt waar, ze beginnen volgende maand met de werken.

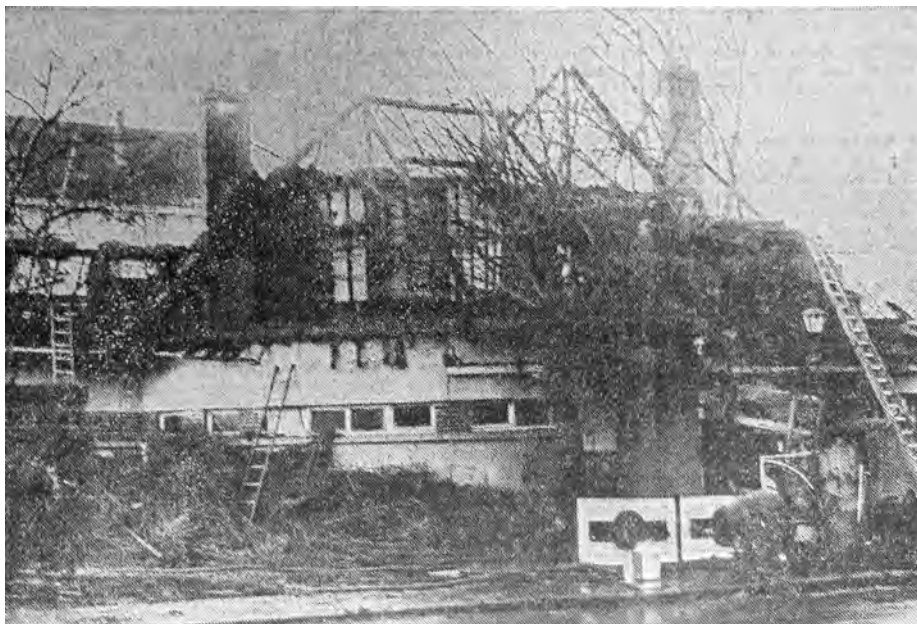
De inrichting van de Chalet du Sud is nog niet helemaal voltooid, maar op de reeds afgewerkte rolschaatspiste aan de kant van de Okapistraat gebeurt er op zondag 1 juli 1951 al een en ander. Er is een demonstratie van de Belgische

wereldkampioene Elvire Collin (rolschaatsen en kunstschaatsen); het vertoon van allerlei nummers in solo, duo en trio; een koers van 3.000 man en een hockeywedstrijd tussen White Star Gent en een ploeg uit Antwerpen. Zowel voor een zitje als voor een staanplaats rond de piste moet worden betaald evenals voor de onvermijdelijke drankjes.

Na voltooiing van de bouw gaat het sportcomplex dan open en kunnen binnen in de verbruikszaal ook de eerste danspassen worden gezet.

Wie van dansen houdt, moet so wie so op de Zuid zijn. Daar zijn reeds allerlei dancings met jukebox met name op de Kuiperskaai in de “Amber”, aan de Minard, de “Escale” op de Rooseveltlaan, de “Pigalle” in de Keizer Karelstraat en nu ook “Chalet du Sud” in het Zuidpark.

Heel wat oudere Gentenaars herinneren zich vast nog hoe er op zondagnamiddag thee-dansants met live-orkest plaats hadden. Aan Gentblogt hebben een paar van hen hun herinneringen aan die glorie-dagen van het chalet toevertrouwd. De Vlaamse zangeres Lily Castel trad er als jonge zangeres op met haar band. 's Avonds, en dan vooral vanaf de donderdag, veranderde het Chalet in een jazztempel met live optredens van heel wat bekende namen. Overdag kon de Gentenaar er ijsjes en wafels eten, nadat hij zich eerst had geoeftend in het tennissen en andere sporten. Met de jaren wordt het Chalet du Sud een begrip en trekt het heel wat volk.

Het uitgebrande chalet [De Gentenaar 10/11 december 1966, fotograaf (dej)]

In de nacht van donderdag 8 op vrijdag 9 december 1966 - na een feestje voor het vernieuwde Chalet - merkt een van de kelners rond 3.30 u. een brandgeur op. Een kwartier later is de brandweer ter plaatse. Mevr. Renard die nog aan het werk is, kan ondertussen haar man Fernand Renard die al was gaan slapen en hun 6 maanden oud dochtertje Françoise tijdig in veiligheid brengen.

Het rieten dak van het Chalet du Sud is een te makkelijke prooi voor het gre-tige vuur.

Het echtpaar Renard blijft niet bij de pakken zitten en vraagt een nieuwe ver-gunning aan bij het stadsbestuur. Renard onderstreept in zijn aanvraag van 30 januari 1967 dat hij het chalet aan de stad terugschenkt dat door traditie een aangename en deftige ontspanning was en terzelfder tijd een der weinige instellingen die door toeristen bezocht werd. Hij is bereid het chalet desnoods op een ander perceel van het Zuidpark opnieuw op te bouwen.

In juni 1967 schrijft het stadsbestuur (5de directie) aan de directeur van de Plantsoendienst dat men van plan is een nieuwe concessie voor de uitbating van een consumptiegelegenheid met terras en subsidiair dansgelegenheid, op grond gelegen ter hoogte van de Vijfwindgatenstraat, te verlenen aan Renard. Renard moet dan wel ten gerieve van de Plantsoendienst een berg- en was-plaats en sanitaire installaties ter beschikking stellen in het gebouw dat hij wil oprichten. De heer Redel, de directeur van de Plantsoendienst, is daar niet meteen voorstander van.

Op 25 september 1967 laat het college aan Renard weten dat het in het Koning Albertpark geen grond meer in vergunning geeft. Een nieuwe concessie zou trouwens door de Hogere Overheid worden afgewezen. Het Zuidpark is zijn publiekstrekker definitief kwijt. In de "Autotoerist" (Vlaamse Automobilis-tenbond vzw) wordt bij het stadsbestuur aangedrongen om geen vergunning te verlenen en om het puin vóór het toeristisch seizoen te ruimen. De Plant-soendienst bouwt dan maar zelf een keet op dat perceel rechtover de Vijfwind-gatenstraat.

Poging tot democratisering van het park

In veertig jaar tijd (1928-1970) is de site van het voormalige stadsstation snel geëvolueerd van een (betalende) recreatieruimte voor de burgerij naar het publieke park dat het vandaag is. De democratisering in de jaren '60 heeft zich ook doorgezet in de ideeën over het Zuidpark. Al heeft het wel tot begin 2000 geduurd alvorens er effectief een kleine speeltuin is gekomen voor de kinde-ren, zegge een peutertuin qua formaat en leeftijd. Dit speelplein ligt evenwel

verscholen in het hoekje waar de ventilatieschachten de vervuilde lucht van de ondergrondse parking uitstoten. De “skaters ramp” (rolschaatshelling) aan het Zuidpark roept dan weer herinneringen op aan de rolschaats(t)ers uit de voorbije ‘chalet’-periode.

Een echte trekpleister is er echter niet meer gekomen. Had het Zuidpark vroeger een dierentuin (1851-1905) in de buurt, een tennisclub, een bescheiden mini-golfterrein, een feest- en dansgelegenheid, dan is het er nu doods. Nergens kan dat beter aangevoeld worden dan op het Acht-meiplein aan de Jules De Bruyckerdreef, afgesloten voor de omwonenden en gekneld tussen twee gewestelijke racebanen. Niets laadt dit park nog op, zelfs geen tramhalte, geen fietspad, geen drankgelegenheid. Het blijft sinds de revamping in 2006 een monotone pijpenla die het park heeft herleid tot een langgerekt grasveld, een afspiegeling van de oude situatie toen daar het Zuidstation lag en de sporen in een saaie, monotone lijn richting Ledeberg liepen. Heilloze orgelpunten in dat verminkte park zijn de lange eikenhouten zitbanken van 2 m, 20 m en 31 m lang die dezelfde gemoedelijkheid van spoorstaven oproepen...

Een spetter fantasie biedt de fontein in het begin van het park. Het idee van een verlichte fontein kwam uit Parijs. Op de gemeenteraadszitting van 20/04/1954 wordt aangeklaagd dat er een “nogal uitgebreide delegatie” naar Parijs was gegaan om de bouw van een lichtfontein te onderzoeken. Het leveren en plaatsen van de mechanische en elektrische uitrusting werd toevertrouwd aan de Gentse N.V. “S.E.M.”. De begrote som van 1.000.000 BEF moest drie maanden later verhoogd worden tot 2.500.000 BEF.

Nawoord

Zou het Zuidpark dan een boeiende plek mogen worden, want eenmaal de openbare bibliotheek aan de kop van het park wegtrekt naar de Waalse Krook, wordt het park immers nog doodser in de kille schaduw van het nog groter geplande stedelijk administratief centrum (AC). Daarvoor hebben we wel visionaire mensen nodig die bijvoorbeeld ook het uitgestorven uiteinde kunnen opladen en van het park opnieuw een tuin voor bewoners en bezoekers willen maken. Het zou een nog grotere aantrekkingskracht kunnen krijgen als de fly-over-afrit B401 vervangen wordt door een aansluitende parkeerzone zoals te zien is op onderstaand kaartje. Dat zou een mooie wandeling voor automobilisten uitmaken die kunnen parkeren in een gebouw waar de fly-over nu neerkomt en dan al wandelend naar de stad verder flaneren. Zo komen ze ondertussen tot rust in een park dat men opnieuw in een mysterieuze, romantische, knusse plek heeft willen omtoveren.

Wat hier te gebeuren staat, laat zeker de bewoners uit de buurt niet koud. Zij

willen een warme en groene buurt. Onderstaande schets geeft weer hoe ze luidop denken over hun park, dat binnen een paar jaar doorgesneden zal worden door tramlijn 7, vermoedelijk volgens het streepjestracé. In puntjeslijn staan de door de lokale buurtgroep TweePoorten voorgestelde voetgangerswegen uitgetekend.

(Met dank aan Els De Vos, Tom Ghyselinck, André Verbeke (†), Roland Heughebaert, Luc Devriese, Guy Beyaert, Nicole Tuytens, Piet Dhanens).

Vraag aan de lezer

In een van de eerste nummers van Ghendtsche Tydinghen verscheen destijds de tekst van een lied of gedicht over het Zuidpark van de hand van 'Bob Kamak'. Wie weet wie er schuilt gaat achter dit pseudoniem. Eventueel adres? Hierna de eerste van zeven strofen (voor de muzikanten onder jullie: de partituur staat er weergegeven!)

*Het Zuidpark es noar de knopen,
Bedolven onder cement.
Ne slimme prominent
Bracht d' autostrad' in Gent.
Woar zullen d' auto's nu stopen ?
Aan Eedse of aan 't Gewad ?
Wees welkom Ford, Fiat ...
Bloas moar de gaze uit u gat?*

Adrien Brysse

Bronnen

Gemeentebld. Gemeenteraadszittingen 1932 – 1967, (verz. Documentatiecentrum voor Streekgeschiedenis Maurits Gysseling (DSMG), Begijnhof, Sint-Amandsberg).

Archief van de plantsoendienst, PLADS dozen 111-120, 121-133 Stadsarchief Gent SAG).

Reeks Bouwaanvragen, G12 ,1950, litt. K, nr 21 (SAG).

De Gentenaar (10/11/1966) (SAG).

De Autotoerist 1968 nrs 1, 2 (verz. DSMG).

Lully, Y., *Verder dagdromend.* In: Ghendtsche Tydinghen, 2003, jg 32, p. 178.

GentBlogt (Arthur De Decker) (<http://www.gentblogt.be/2009/11/30/over-chalet-du-sud-en-coliseum>).

Buurtcomité TweePoorten (<http://www.tweepoorten.be/>).

De Keukeleire, E. *Station Gent-Zuid en het Zuidkwartier*, Gent, 2004.

Van Ryssel, D., Onuitgegeven tiendelige reeks '*Dagboeken*', fragment in Ghendtsche Tydinghen, 1999, jg 28, p. 216.

Kamak, Bob (pseudoniem van ?), *Het Zuidpark.* In: Ghendtsche Tydinghen, 1972, jg.1 nr. 7, p. 158.

